

Альона ФРИЧ

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РИНКУ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Фрич, А. Напрями вдосконалення ринку особистого страхування в Україні [Текст] / Альона Фрич // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 21. – № 1. – С. 276-283. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Досліджено сутність особистого страхування та його розвиток в Україні в умовах євроінтеграції, виявлено причини недосконалості методів державного регулювання ринку особистого страхування, структуризації системи особового страхування та визначено шляхи вирішення існуючих проблем з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду.

Проаналізовано та підсумовано показники діяльності вітчизняного ринку особистого страхування, подано оцінку його сучасного стану, а також проаналізовано основні підходи до формування моделі медичного страхування.

Узагальнено та систематизовано зарубіжний досвід розвитку галузі особистого страхування. Виокремлено основні проблеми ефективного функціонування сучасного ринку особистого страхування в Україні. Розроблено та запропоновано напрями вдосконалення страхового законодавства та державного регулювання особистого страхування в Україні.

Ключові слова: *особисте страхування; ринок особистого страхування; державне регулювання; медичне страхування; страхування життя; страхування від нещасних випадків.*

Al'ona FRYCH

DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF THE MARKET OF PERSONAL INSURANCE IN UKRAINE

Abstract

In the article the problems of life insurance market and its development in Ukraine in the conditions of the European are considered. The causes of imperfection of methods of state regulation of life insurance are determined. The structuring of the personal insurance's structure is shown. The ways to solve the existant problems taking into consideration the positive foreign experience are determined.

The index of the activities of the domestic life insurance market is analysed. The valuation of the modern state of the personal insurance is done and the innovative approaches to the medical insurance are examined.

The foreign experience of the life insurance development is generalized and systematized. The main problems of the life insurance market are underlined. The directions of the improvement of insurance legislation and state regulation of market are developed.

Keywords: *the personal insurance; life insurance market; state regulation; medical insurance; life insurance; the accident insurance.*

JEL classification: G220

Вступ

Обов'язковою умовою розвитку ринку особистого страхування в Україні в умовах інтеграції нашої держави у європейське співтовариство та посилення процесів глобалізації, є зміна його діяльності відповідно до європейських стандартів. Аналіз показників діяльності останнього свідчить про наявність позитивної тенденції поступового зростання його обсягів, починаючи з 2000 року, однак на сьогодні він ще недостатньо розвинутий для того, щоб відігравати належну роль у розвитку національної економіки. Важливою передумовою його розвитку є впровадження ефективної системи державного регулювання, яка повинна базуватись на максимальному наближенні до принципів та методології державного регулювання страхових ринків розвинутих країн з урахуванням специфічних умов функціонування

вітчизняної економіки.

Сучасна ситуація у цій сфері ускладнена низкою проблем, які потребують нагального вирішення. Зокрема в Україні неврегульованими залишаються питання захисту прав споживачів страхових послуг, недосконалими є механізми державного регулювання діяльності страхових посередників, відсутні системи досудового розв'язання спорів та гарантування страхових виплат власникам полісів особистого страхування. Виняткової актуальності в таких умовах набуває адаптація українського страхового законодавства до норм Європейського Союзу, що передбачається Угодою «Про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами», запорукою успішного проведення якої є передусім ґрунтовний порівняльний аналіз законодавств України та Євросоюзу.

Вагомий внесок у дослідження теоретико-методологічних засад страхування загалом та особистого страхування зокрема зробили вітчизняні вчені: Т. М. Артюх, В. Д. Базилевич, В. Д. Бігдаш, В. А. Борисова, С. О. Булгакова, Н. М. Внукова, О. О. Гаманкова, О. Й. Жабинець, О. М. Залетов, О. Д. Заруба, А. М. Єрмошенко, М. С. Клапків, А. Я. Кузнєцова, М. В. Мних, О. В. Огаренко, С. С. Осадець, В. Й. Плиса, М. В. Римар, Т. А. Ротова, В. В. Фурман, К. В. Шелехов, Я. П. Шумелда, Б. С. Юровський а також зарубіжні – Н. Ф. Галагуза, Д. Блад, Л. А. Орланюк-Малицька, Ю. В. Панков, Г. І. Фалін, Т. А. Федорова, О. А. Шахов, Р. Т. Юлдашев та інші. Однак основну увагу вітчизняні науковці та практики звертали на дослідження теоретичних основ загального страхування, у той час, як ціла низка питань у сфері особистого страхування на теперішній час висвітлена недостатньо і потребує поглибленого вивчення. Так неналежним чином розкриті особливості економічної сутності особистого страхування та ризиків, які воно покриває, неповною є класифікація договорів особистого страхування за видами, додаткового вивчення потребують фактори, що впливають на розвиток ринку особистого страхування. У сучасних умовах розвитку цього ринку поглибленого дослідження вимагають питання, які висвітлюють досвід діяльності європейських страхових ринків, а також принципи та методологію їх державного регулювання.

Мета статті

Мета статті – обґрунтування теоретико-концептуальних підходів до формування ринку особистого страхування, виокремлення основних перспектив розвитку медичного страхування в Україні, зважаючи на соціально-економічну та політичну ситуації в країні, а також окреслення можливих інституційних механізмів та організаційних заходів, що сприятимуть євроінтеграції у цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження

Здоров'я громадян є найвищою суспільною та індивідуальною цінністю, оскільки значною мірою впливає на процеси і результати економічного, соціального та культурного розвитку країни, демографічну ситуацію і стан національної безпеки, а також є важливим соціальним критерієм рівня розвитку і добробуту суспільства.

У сучасних умовах господарювання в Україні попри низку економічних проблем досить гостро постали й питання соціального захисту населення, зокрема у сфері пенсійного забезпечення, медичного обслуговування та захисту при настанні різного роду нещасних випадків. Єдиним дієвим механізмом вирішення таких проблем є побудова ефективної системи державного соціального страхування та створення умов для розвитку добровільного особистого страхування.

Особисте страхування як один з сегментів вітчизняного страхового ринку через несприятливі ринкові умови, фінансову кризу та непослідовність реформ у соціальній сфері недостатньо розвинуте та не використовується як механізм вирішення соціальних проблем, які набули перманентного характеру: спад демографічних показників, інвалідність, хвороби, нещасні випадки, відсутність якісної медичної допомоги, потреба в соціальному захисті, матеріальна незабезпеченість людей похилого віку. Оцінюючи комплексно загрози та можливості ринку страхування особистих ризиків можна зробити висновок, що ця сфера страхової діяльності в Україні має значний потенціал розвитку.

Особливостям функціонування особистого страхування присвячені праці багатьох вітчизняних науковців, серед яких заслуговує на увагу дослідження соціально-економічних особливостей добровільного особистого страхування О. Славіної, однак необґрунтованим вважаємо віднесення загальнообов'язкового соціального страхування до системи особистого страхування з огляду на механізм їх реалізації. Пошуку шляхів підвищення ефективності страхування від нещасних випадків на виробництві присвячена робота К. Слюсаренко [1], проте автор недостатньо ретельно окреслила перспективи розвитку добровільного страхування від нещасних випадків як складової корпоративних програм страхування. Особливості та проблеми реалізації особистого страхування в Україні як важливого механізму соціального захисту населення залишаються маловивченими та потребують ґрунтового аналізу.

Часто особисте страхування не цілком коректно прирівнюють до соціального страхування, яке насправді його доповнює. Відмінність між особистим та соціальним страхуванням полягає у джерелах формування страхових фондів.

У соціальному страхуванні фундаментальною основою реалізації страхових послуг є кошти

підприємств, організацій, установ і лише частково – індивідуальні доходи. А в особистому страхуванні індивідуальні доходи є основними джерелами формування страхових фондів, а кошти підприємств, організацій та установ – лише у випадках, коли особисте страхування є обов'язковим.

Особисте страхування може проводитись у добровільній та в обов'язковій формах, а соціальне – тільки в обов'язковій. Щоб оцінити стан та виявити тенденції на ринку особистого страхування, проаналізуємо динаміку страхових премій та виплат за основними видами особистого страхування (табл. 1).

Таблиця 1. Показники страхової діяльності у розрізі страхування життя та добровільного особистого страхування (млн грн)

Види страхування	Валові надходження страхових платежів (премій, внесків)				Страхові виплати (валові)			
	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Страхування життя	906,5	1 346,4	1 809,5	2 476,7	52,6	49,7	82,1	149,2
Добровільне страхування від нещасних випадків	450,82	672,9	826,6	1 431,3	16,04	23,97	37,73	62,7
Добровільне медичне страхування(безперервне страхування здоров'я)	211,88	1 165,4	1 322,1	1 487,5	20,16	752,4	901,0	1 010,4
Добровільне страхування на випадок хвороби	362,33	485,13	655,32	723,12	29,3	37,12	40,7	66,5
Добровільне страхування медичних витрат	98,18	304,2	324,9	334,7	36,14	70,6	120,6	102,4
Узагальнено: добровільне особисте страхування	2 029,71	3 974,03	4 938,42	6 453,32	154,24	933,79	1 182,13	1 391,2

Як бачимо, упродовж аналізованого періоду ринок добровільного особистого страхування, зокрема страхування життя, суттєво зріс, про це свідчать збільшення валових надходжень страхових платежів та страхових виплат, однак як частка страхових премій, так і частка страхових виплат порівняно з іншими видами страхування залишаються незначними. Наприклад, питома вага страхових премій зі страхування життя не перевищує 4 %, а частка страхових виплат – не досягає 1 %. Аналогічні показники для добровільного особистого страхування не перевищують 10 % [2].

Страхування життя є потужним механізмом забезпечення довгострокових інвестицій у національну економіку, що сприяє підвищенню її конкурентоспроможності.

В Україні на сьогодні не врегульовано питання підвищення фінансової надійності компаній зі страхування життя («лайфових» компаній), відсутні дієві заходи, які не допускали би використання страхування життя як способу отримання нелегального прибутку методами шахрайства [3, с.1].

Страхування, особливо страхування життя, в сучасному суспільстві відіграє велику роль у функціонуванні економіки та підтримці життєвого рівня населення. Тому в країнах Західної Європи, США та Японії страхування життя - найпопулярніший вид, його частка на ринку - від 60 % до 80 % [4, с. 70].

Економічна роль особистого страхування полягає в тому, що страхові виплати за договорами особистого страхування зменшують витратну частину державного бюджету на соціальні програми, а грошові кошти, що акумулюються страховими компаніями, можуть стати джерелом значних довгострокових інвестицій в економіку держави. В Україні це має особливе значення у зв'язку з кризою пенсійної системи і несприятливими демографічними тенденціями. В умовах дефіциту інвестиційних ресурсів залучення за допомогою страхових технологій заощаджень населення може стати суттєвим елементом державної фінансової політики та сприяти зниженню зовнішніх запозичень.

Страхування як метод управління ризиками сприяє захисту інтересів громадян, їх безпеки. Роль страхування особливо важлива в контексті економічних реформ, оскільки воно стимулює розвиток ринкових відносин та ділової активності, покращує інвестиційний клімат. Ступінь розвитку страхового ринку відображає можливості економічного зростання країни. Сприяючи перерозподілу ризиків між економічними суб'єктами і відшкодуванню збитків за рахунок накопичення, страхування дозволяє підвищити ефективність економіки, тому розвиток національної системи страхування – одне з важливих стратегічних завдань у галузі створення інфраструктури ринку.

Особисте страхування в Україні регламентується Законом України «Про страхування».

Особисте страхування можна визначити як галузь страхової діяльності, яка має на меті надання певних послуг як фізичним (окремим громадянам, членам їхніх сімей), так і юридичним особам (наприклад, страхування працівників за рахунок коштів підприємств від нещасних випадків) [5, с.14]. Ці послуги передбачають страховий захист страхувальників (застрахованих) у разі настання несприятливих подій для їхнього життя і здоров'я.

Як показує світовий досвід, страхування життя завжди розглядалося як вигідне вкладення грошей. Страхувальник (застрахований) за договором страхування життя може розраховувати на страхову суму або пенсію в разі дожиття до закінчення договору, що є засобом накопичення коштів. Страхування життя може бути й захистом спадщини страхувальника, оскільки дає йому змогу передбачити наслідки своєї смерті для близьких і визначити частку спадщини, що призначається кожному з них.

Отже, страхування життя дає змогу полегшувати передавання майна, створювати грошові фонди для різних цілей (наприклад, витрат на успадкування або поховання).

Дослідження українського ринку страхування життя безумовно свідчить про збільшення загального обсягу страхових виплат та зростання чисельності застрахованих. Водночас досить гостро стоїть проблема забезпечення фінансової надійності «лайфових» страхових компаній. Про фінансову надійність та стабільність страхової компанії свідчить розмір страхових резервів, активів та власного капіталу, а також зростання інвестиційного доходу (табл. 2).

Таблиця 2. ТОП 10 «лайфових» страхових компаній станом на 1.01.2014 р. [2], тис. грн.

Назва компанії	Активи	Страхові виплати	Страхові резерви	Інвестиційний дохід	Власний капітал
МЕТЛАЙФ	1 268 659,0	36 705,0	1 008 149,0	75 588,0	494 785,6
Граве Україна Страхування життя	876 118,1	18 378,0	274 043,0	67 029,0	184 107,0
ТАС	679 543,6	15 877,0	736 669,7	26 728,3	117 369,0
ПЗУ Україна Страхування	296 514,0	12 182,8	614 547,0	22 873,0	106 733,9
Аска-Життя	282 178,0	10 532,7	241 981,0	17 584,1	104 914,0
Ейгонлайф Україна	255 602,0	7 739,0	161 967,0	9 834,0	104 499,0
Уніка життя	220 692,0	7 717,5	151 382,0	7 543,0	87 688,1
Лемма Віте	169 215,5	6 612,0	134 350,0	6 286,0	64 316,9
Ренесанс життя	161 882,5	5 856,7	104 428,3	6 091,3	56 850,0
Гарант Лайф	126 709,0	788,8	9 297,5	378,2	72 274,9

Протягом останніх років медицина значно просунулася вперед. На даний момент величезна кількість клінік і методик забезпечує потрібну турботу і лікування практично всіх розповсюджених хвороб. Проте, як і всі послуги, після отримання незалежності вони почали здійснюватися на платній основі, а це означає недосяжність необхідного лікування для певних верств населення.

Перепоною для розвитку добровільного медичного страхування в такій формі, яка сьогодні існує в нашій державі, є низька поінформованість населення про переваги та недоліки медичного страхування як джерела фінансування системи охорони здоров'я. Про це свідчать результати досліджень, проведених Київським міжнародним інститутом соціологічних досліджень (КМІС) та Асоціації психіатрів України. Наведемо деякі дані зазначених вище досліджень. Серед тих, хто отримав вищу освіту, кількість тих, хто обирає бюджетну та страхову моделі, практично однакова – 39 % і 36 % відповідно. У той час, як серед осіб з неповною середньою освітою бюджетну систему обирає 64 %, а страхову – лише 10 %. Також ставлення до страхової медицини залежить і від віку респондентів: серед людей від 18 до 29 років обирають страхову модель 34 %, а серед представників старших вікових груп – 9 %. Ситуація загострюється за умови старіючої української нації [6, с. 32].

Якщо розглядати проблему в регіональному розрізі, то кількість прихильників страхової моделі збільшується за умов просування зі сходу на захід України. Так за страхову модель виступає 20 % у Східному регіоні і понад 35 % у Західному. На думку багатьох експертів, істотними обставинами, які впливають на відмінності у ставленні опитаних з різних регіонів до страхової моделі охорони здоров'я, є досвід країн-сусідів.

Для більш наглядного розуміння ситуації на ринку ДМС необхідно провести аналіз показників цього ринку.

Так за показниками вітчизняного страхового ринку добровільного медичного страхування за період 2009-2013рр. простежується приріст валових страхових премій з 326396,7 тис. грн у 2006 р. до 433118,6 тис. грн у 2010 р., до 578254,5 тис. грн у 2011 р., а у кінцевому результаті відбулося значне зростання до 941100,00 тис. грн. Проте така тенденція зростання страхових платежів по ДМС одночасно простежується водночас із зростанням валових страхових виплат: з 211448,2 тис. грн у 2009 р. до 297184,4 тис. грн у 2010 р., до 408819,76 тис. грн у 2011 р. та до 632400,00 тис. грн.

У структурі страхових виплат на страхування медичних витрат у 2012 р. припадає 44,9 млн грн (30,2 %), а в 2009 р. – 81,0 млн грн (45,3 %); рівень страхових виплат на медичне страхування складає у 2008 р. – 463,1 млн грн (70,7 %), а в 2013 р. – 551,4 млн грн (72,3 %)[2].

Що стосується 2014 року, попри падіння попиту на деякі страхові послуги, учасники ринку ДМС можуть говорити про зростання надходжень страхових премій за 2014 рік.

Медичне страхування належить до соціально необхідних видів страхування, проте, враховуючи відсутність у держави належного фінансового потенціалу для забезпечення конституційних прав громадян щодо охорони здоров'я, законодавчу неврегульованість та невизначеність обов'язкової форми медичного страхування, добровільні види стають більш значущими. В Україні з 90-х років страховими компаніями накопичено практичний досвід роботи в системі добровільного медичного страхування, кошти якого є для охорони здоров'я додатковим джерелом фінансування [7, с.1].

Метою добровільного особистого страхування є організація та фінансування наданих застрахованим медичних послуг належного обсягу й якості, закріплених програмами добровільного медичного страхування. Основними завданнями, які вирішуються у процесі застосування добровільного медичного страхування, є: забезпечення охорони здоров'я; розвиток медичного обслуговування; фінансування системи охорони здоров'я, перерозподіл коштів, що використовуються на оплату медичних послуг, між різними верствами [8, с. 31].

На ринку медичного страхування, попри очікування експертів, на тлі загального спаду простежується стійка тенденція до зростання, що обумовлено активізацією попиту на корпоративні програми медичного страхування.

Важливим напрямком розвитку особистого страхування в Україні є активізація його обов'язкових видів, зокрема:

- медичного страхування іноземних громадян, які тимчасово перебувають на території України;
- особистого страхування медичних і фармацевтичних працівників на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини при виконанні ними службових обов'язків;
- особистого страхування працівників відомчої та сільської пожежної охорони і членів добровільних пожежних дружин (команд);
- страхування спортсменів вищих категорій;
- страхування життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини та інших.

Ці види страхування, в реалізації яких зацікавлена насамперед держава, фактично не розвиваються та становлять мізерні частки в структурі страхових платежів.

Причиною гальмування розвитку обов'язкового особистого страхування є внутрішньодержавні юридичні, економічні та політичні трансформації.

Впорядкування системи особистого страхування в Україні потребує радикальних кроків до психологічного та менталітетного переосмислення населенням актуальності, необхідності та віри в гарантії захисту життя та здоров'я кожного громадянина.

Аналіз вітчизняного ринку особистого страхування дозволяє визначити основні проблеми, які стримують його розвиток та перешкоджають приведенню системи загалом до міжнародних стандартів. Першочергові кроки, які сприятимуть формування повноцінної системи особистого страхування в Україні, наведено в таблиці 1.3.

Водночас реорганізацію ринку особистого страхування слід здійснювати за такими чотирма напрямками.

1. Підвищення ефективності роботи Нацкомфінпослуг (делегування певної частини повноважень страховим компаніям; удосконалення правового, ресурсного та організаційного забезпечення діяльності).

2. Удосконалення діяльності страхових компаній та підвищення їх якісного рівня (затвердження Кодексу етики страховиків, підвищення розміру статутного фонду страхових компаній).

3. Оптимізація процесів захисту прав споживачів страхових послуг (створення відділу при Нацкомфінпослуг, який розглядатиме скарги споживачів; створення Фонду гарантування страхових

виплат).

4. Формування страхової культури населення та заохочення до придбання страхових послуг (включення у перелік завдань Нацкомфінпослуг поширення серед громадськості інформації про ринки фінансових послуг).

Таблиця. 3. Заходи реформування системи особистого страхування

Концептуальне забезпечення	Нормативно-правове забезпечення	Організаційно-методологічне забезпечення	Інформаційно-аналітичне забезпечення
Створення фахової комісії для розробки концепцій розвитку системи особистого страхування на тривалий період та подати на розгляд парламенту	Проведення парламентських слухань на тему проблем та перспектив особистого страхування в Україні	Підвищення професійного рівня фахівців страхування та страхової культури населення	Створення за допомогою ЗМІ, на телебаченні регулярної інформаційної програми про тенденції страхування
Підготовка проектів реформування страхової галузі, сприяння впровадженню прогресивних форм і методів страхування	Прийняття законів України «Про обов'язкові види страхування», «Про страхування життя», «Про страхових посередників»	Стимулювання створення страховими компаніями служб внутрішнього контролю та аудиту	Запровадження вивчення учнями загальноосвітніх шкіл старших класів засад страхування

Отже, як свідчить аналіз, особисте страхування є важливим механізмом соціального захисту населення, який, доповнюючи державне соціальне страхування, дозволяє вирішити низку проблем у сфері охорони здоров'я та пенсійного страхування, не збільшуючи при цьому навантаження на державний бюджет. Однак активізація розвитку цієї галузі страхування неможлива без виваженої державної політики на страховому ринку, підвищення якості страхових послуг, відпрацювання механізму захисту прав споживачів страхових продуктів тощо. Не менш важливим методом стимулювання розвитку особистого страхування стане ревізія наявних та запровадження нових видів обов'язкового особистого страхування та проведення стимулювальної податкової політики з боку держави.

Для подальшого розвитку вітчизняного страхового ринку необхідний збалансований розвиток обов'язкових і добровільних видів страхування. Для цього треба встановити основи обов'язкового страхування, до яких входять принципи і вимоги до його здійснення, посилити контроль за проведенням обов'язкового державного страхування і страхування, що здійснюється із залученням бюджетних коштів.

Систематичний розвиток нових страхових продуктів – інновативність – як один із наріжних принципів маркетингу в страхуванні має охоплювати всі сфери страхової діяльності: від укладання договорів страхування до пошуку нових сфер інвестування і сучасних методів корпоративного управління. Важливе місце в стратегії розвитку страхового ринку належить формуванню і реалізації стратегії розвитку систем управління продажем страхових компаній, до якої мають входити відповідні завдання:

- розвиток організаційної культури і клієнтоорієнтованості підрозділів;
- зміцнення управлінської команди, розвиток її творчого і підприємницького потенціалу;
- вироблення й формалізація рішень із підвищенням ефективності управління продажем у компанії;
- розроблення стратегічних напрямків розвитку у сфері продажу й управління продажем;
- побудова, налагодження і запуск корпоративної системи професійного розвитку спеціалістів.

Одним із важливих моментів стратегічного планування діяльності страхових компаній є мінімізація страхових ризиків, що не меншою мірою зумовлює фінансову результативність страхування, ніж тарифна політика й розширення філіальної і агентської мережі. Важливим моментом стратегічного розвитку вітчизняного страхового ринку має стати і оптимізація структури витрат, що входять до собівартості послуг страхових компаній, і наближення цієї структури до загальновізнаних світових норм. У цьому плані, зокрема, чільне місце має належати розвитку електронного страхування.

Для подальшого розвитку страхування в Україні вітчизняним підприємствам доцільно вводити до штату спеціалістів зі страхування, внести до своїх фінансових планів розділ «страхування». Доцільно розвивати консалтингові послуги у цьому напрямі.

Важливим напрямом створення ефективної системи державного регулювання є підготовка до створення Національного гарантійного страхового фонду (НГСФ), який захищав би суспільство від потенційно неплатоспроможних страховиків.

Загалом стратегія розвитку вітчизняного страхового ринку має передбачати поступову, помірно динамічну його еволюцію в напрямі до моделі, що вже сформувалася у розвинених, передусім з огляду на євроінтеграційні наміри України, західноєвропейських країнах.

Істотно вплинути на зміну напрямку і темпів цієї еволюції може тільки рішуче втручання держави шляхом уведення обґрунтованої і водночас строгої страхової політики. При цьому під страховою політикою слід розуміти:

1. Частину економічної політики уряду, систему заходів, що проявляються у дієвому управлінні формуванням і використанні державних страхових фондів; виваженому впровадженні різновидів обов'язкового страхування; регулюванні діяльності, доходів і витрат учасників страхового ринку відповідно до цілей соціально-економічного розвитку країни; підготовці професійних спеціалістів; сприянні розвитку самострахування і взаємного страхування; забезпеченні інтеграції вітчизняного страхового ринку в європейський і світовий страхові ринки.

2. Науковообґрунтовану діяльність держави, спрямовану на своєчасне і повноцінне забезпечення страхового захисту шляхом формування страхових потреб і надання якісних страхових послуг, запобігання монополізму й дотримання добросовісної конкуренції на страховому ринку, підвищення ефективності функціонування страхових компаній і посередників.

Виходячи з того, що в економіці й сфері управління стратегії будь-якої організації – це докладний, усебічний комплексний план, який має забезпечити виконання її місії, тобто досягнення головної мети її існування. При розробленні стратегії розвитку страхової компанії обов'язково слід пам'ятати, що за інших рівних умов успіх її реалізації стає функцією, тобто отримує можливість бути реалізованою лише за умови достатньої адаптації до можливостей страховика (забезпеченні належними фінансовими, матеріальними, трудовими, інформаційними та комунікаційними ресурсами на рівні реалізації бізнес-процесу), тобто елементарних, одиничних складових сукупної виробничої діяльності суб'єкта господарювання.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Розвиток страхового ринку гальмує недосконале, застаріле законодавство, неефективні, непрозорі, непередбачувані та вибіркові правила державного регулювання і нагляд. Заходів, що вживаються для фінансового оздоровлення страховиків, виведення з ринку тих страховиків, які не мають можливості найближчим часом покращити свій незадовільний фінансовий стан, не достатньо. На неналежному рівні забезпечуються потреби ринку в кваліфікованому персоналі, насамперед, страхових агентів, андеррайтерів, актуаріїв, страхових інженерів, страхових детективів.

Через значний обсяг непокритих страхуванням ризиків у держави та в суспільстві бракує коштів на відшкодування шкоди або виникає необхідність використання коштів державного, місцевих бюджетів і суспільних фондів. У структурі українського ВВП невиправдано малою є частка класичного страхового ринку, на яку припадає близько 0,9 %, у той час як середньосвітовий показник становить близько 7 %.

Водночас, розвиток страхування великих ризиків, зокрема в енергетичній та будівельній сферах, аграрному секторі, ризиків за масовими видами страхування, зокрема медичного страхування, страхування життя, та формування потужного довгострокового фінансового ресурсу через залучення заощаджень домашніх господарств та корпорацій до інвестиційного процесу неможливий без реформування страхового сектора економіки.

Нерозвиненість інститутів саморегулювання призводить до надмірного, витратного та неефективного втручання держави в ринкові процеси, не дозволяє в повному обсязі залучити інтелектуальні та фінансові ресурси страховиків і професійних об'єднань.

Недосконалим або недостатнім є регулювання страхових посередників, актуаріїв, аудиторів, сюрвеєрів і аджастерів.

Список літератури

1. Слюсаренко, К. В. Страхування від нещасних випадків на виробництві [Текст] : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук / Слюсаренко К. В. – Київ: 2009. – 20 с.
2. Рейтинг компаній страхування життя – TOP-100. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.forinsurer.com>.
3. Лист Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці від 28.12.2012 р. № 04-35/11-241232.
4. Черняк, О. І. Техніка вибіркового дослідження [Текст] : монографія / О. І. Черняк. – К.: МІВВЦ, 2011. – 248 с.
5. Плиса, В. Й. Страхування [Текст] : навч. посібн. / В. Й. Плиса. – К.: Каравела, 2005 – 392 с.
6. Солдатенко, О. В. Добровільне медичне страхування як джерело фінансового забезпечення медичної галузі [Текст] / О. В. Солдатенко // Фінансове право. – 2010. – № 1 (11). – С. 31-34.

-
7. Роботодавці ініціюють перед Урядом кардинальні зміни в системі соціального страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.fru.org.ua/federaciya-robotodavciv-ukraini-iniciyuue-pered-uryadom-kardinalni-zmini-v-sistemi-socialnogo-straxuvannya>.
 8. Річні звіти Нацкомфінсполуг [Електронний ресурс]: Національна комісія з регулювання фінансових послуг України. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/742.html>.

References

1. Sliusarenko, K. V. (2009). Strakhuvannia vid neshchasnykh vypadkiv na vyrobnytstvi. Kyiv.
2. Reitynh kompanii strakhuvannia zhyttia – TOR-100. (2015). Retrieved from : <http://www.forinsurer.com>.
3. Lyst Komitetu Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan sotsialnoi polityky ta pratsi vid 28.12.2012 r. № 04-35/11-241232. (2012).
4. Cherniak, O. I. (2011). Tekhnika vybirkovykh doslidzhen. Kyiv: MIVVTs.
5. Plysa, V. Y. (2005). Strakhuvannia. Kyiv: Karavela.
6. Soldatenko, O. V. (2010). Dobrovilne medychne strakhuvannia yak dzherelo finansovoho zabezpechennia medychnoi haluzi. Finansove pravo, 1 (11), 31-34.
7. Robotodavtsi initsiiuiut pered Uriadom kardynalni zminy v systemi sotsialnoho strakhuvannia. (n.d.). Retrieved from: <http://ua.fru.org.ua/federaciya-robotodavciv-ukraini-iniciyuue-pered-uryadom-kardinalni-zmini-v-sistemi-socialnogo-straxuvannya>.
8. Richni zvity Natskomfinspoluh: Natsionalna komisiia z rehuliuвання finansovykh posluh Ukrainy. (n.d.). Retrieved from: <http://www.dfp.gov.ua/742.html>.

Стаття надійшла до редакції 05.11.2015 р.